

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. VIII. Per se loquendo non est gravis obligatio suscipiendi hoc
Sacramentum; tametsi sit gravis obligatio dandi, quando justè petitur à
Parocho.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

monium cum secunda, vivente primâ uxore, jure divino est nullum; adeoque pro illo tempore interabile: ad veritatem itaque verborum Eugenii satis est, quod aliquando illa Sacramenta possint iterari.

147.
Contra eius
interabili-
tatem in ea-
dem infir-
mitate obijci-
tur contum-
tudo Grae-
corum.
Iac. Goar.
Menardus.

Solum ob stare videtur; quod Græci hodie plures Sacerdotes adhibent, qui successivè singuli infirmum cum formæ prolatione inungunt; quas omnes & singulas unctiones esse sacramentales, contendit Jac. Goar in Notis ad Off. Olei n. 37. allegans in confirmationem, Sacramentarium S. Gregorii (quod ex quodam M. S. Codice S. Eligij nuper edidit Hugo Menardus) in quo præscribitur iteratio Extremæ unctionis circa eundem infirmum, per plures dies successivè faciendâ.

148.
Responsio
ex Herincx.

Verùm hætenus mihi non constat (inquit Herincx hinc n. 50.) repetitas hujusmodi unctiones, fuisse aliter, quàm per modum ceremoniæ seu cujusdam Sacramentalis non autem Sacramenti, adhibitas ad partes laborantes seu morbidas, si æger nondum convalesceret; etsi repetita fuerit Communio Eucharistiæ diebus singulis cum istis unctionibus.

Amalarius.

Hinc donec Ecclesia aliud declaret, standum potiùs videtur communi sensui DD. aded in doctrina & usu ipsius Ecclesiæ fundata, quàm obscuris quibusdam scriptis, nuper editis per Menardum, quibus quantum auctoritatis tribui debeat, hætenus non ita apparet: maxime si vetustus Auctor Amalarius lib. 2. de Offic. Eccles. cap. 12. (quem refert Menardus in Notis pag. 285.) de his scripserit: *Est libellus quidam apud nos de sacris Ordinibus nescio cuius Auctoris &c.* Mirum etiam (ut alia taceam) ibi Subdiaconatum statui inter minores Ordines, à quibus tamen eum distinguit ipse Gregorius lib. 4. Epist. 88. ut refert idem Menardus pag. 280.

S. Gregorius.

149.
Christus
non incon-
gruè potui-
set iteratio-
nem infir-
mitate
iterare.

Alioquin si constaret authenticè, librum istum verè esse Sacramentarium S. Gregorii, non parùm ponderis adferret opinioni, quæ asserit, iterationem esse validam. Prout sanè non incongruè potuisset Christus instituire, ob peccata, præsertim venialia, quæ durante morbo denuò obrepunt, & augmentum auxiliorum divinatorum in extrema lucta, aut etiam efficacius impetrandam sanitatem, operatione sacramentali sæpiùs repetita. Hucusque Herincx.

Sed numquid, dicit aliquis, sicut infirmus potest sæpiùs inungi in diversis moraliter periculis mortis, ita etiam debet inungi? Resolutio patebit ex dicendis Conclusionem sequenti, quæ talis est:

CONCLUSIO VIII.

Per se loquendo non est gravis obligatio suscipiendi hoc Sacramentum; tametsi sit gravis obligatio dandi, quando iuste petitur à Parocho.

Sensus primæ partis est: non peccat graviter qui citra contemptum aut scandalum recusat susceptionem hujus Sacramenti, si satis illi unde propriæ salutis consuluerit.

Sanè contemptum hujus Sacramenti esse peccatum mortale, nemini dubium esse debet, aut verò potest, qui credit Conc. Trident. sess. 14. de hoc Sacram. cap. 3. dicenti: *Quæ nullâ ratione audiendi sunt, qui contra tam apertam & elucidatam Apostoli Jacobi sententiam docent, hanc unctionem vel signentium esse humanum, vel non à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, non promissionem gratiæ habentem: & qui illam jam esse asserunt, quasi ad gratiam curatiorem duntaxat in primitiva Ecclesia referenda esset: & qui dicunt, ritum & usum, quem sancta Romana Ecclesia in huius Sacramenti administratione observat, latè Apost. sententiæ repugnare, atque ideo in alium commutandum esse: & denique, qui hanc Extremam unctionem à fidelibus sine peccato contenti possit affirmant.*

Hæc enim manifestissimè puenant cum perficiendo tanti Apostoli verbis. Nec profecto Ecclesia Romana, aliarum omnium Mater & Magistra, aliud in administranda unctione, quantum ad ea, quæ hanc Sacramenti substantiam perficiunt, observat, quàm quod B. Iac. præscripsit. Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, & ipsius Spiritus sancti iniuria esse posset.

Et can. 3. *Si quis dixerit, Extrema unctionis ritum & usum, quem observat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententiæ B. Jacobi Apost. ideò commutandum, possit, à Christianis absque peccato contenti; anathema sit.*

Quomodo clariùs poterat exprime peccatum mortale, quàm dicendo: *Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere & ipsius Spiritus sancti iniuria esse posset?*

Quæ verba si attendisset Suarius, non dixisset disp. 44. sect. 1. n. 6. Alter casus est, quando ex contemptu hoc Sacramentum omittitur, quem ponunt expresse omnes Theologi & Summi, & illum approbat Concil. Trident. quàmvis non definat tunc esse peccatum mortale, sed simpliciter doceat, non posse Sacramentum hoc sine peccato contenti. Hæc ille.

Señ. 3. De eius Ministro & Subjecto. Concl. 8. 467

Nescio sanè, quomodo luculentius posset docere, contemptum illum esse peccatum mortale, quàm vocando ipsam ingens scelus. Sed audiamus, quod sequitur:

Et meritò, inquit, ita loquitur; quia in contemptu possunt esse gradus, & aliquis potest esse levis, saltem ex imperfecta deliberatione: regulariter verò talis contemptus peccatum mortale est, multum enim derogat religioni & reverentiæ debitæ Sacramento.

Conc. Colon.

Unde in Concil. Colon. sub Adolpho cap. ult. sic habetur: *Relatum nobis in Concilio est, impios quosdam homines infirmitatis sua tempore Unctionem sacram respuisse ac contempnisse: quamobrem statumus, ut si quis Sacramentum illud, nobis ab Apostolo Iacobo tantopere commendatum, contempserit, Ecclesiasticâ careat sepulturâ.* Ita Suarius.

Sed numquid, quia contemptus ex indeliberatione potest esse venialis; ideo Concilium non potuit definire seu docere, omissionem hujus Sacramenti ex contemptu esse peccatum mortale, sed debuit simpliciter docere, non posse hoc Sacramentum sine peccato contemni? Non puto; sed potius debuit simplicitèr docere (prout etiam docuit) esse ingens scelus; quia omnis formalis contemptus est ex genere suo mortalis.

Porò contemnitur hoc Sacramentum, quando habetur pro re indigna, aut puerili parvique momenti, & ideo non suscipitur. Hinc absque sufficienti fundamento dicitur, tunc semper intervenire contemptum, quando à sciente & vidente omittitur; nam fieri potest, ut infirmus maximè æstimet hoc Sacramentum, tanquam rem sacram, & valde utilem ad salutem, interim quia non est necessaria ad salutem, nolit ipsum suscipere.

Et verò, cur voluntaria omisso hujus Sacramenti, non necessarii, potius sit contemptus, quàm voluntaria omisso Pœnitentiæ aut Eucharistiæ, etiam necessaria? Quia, inquis, si jam non suscipiat, nunquam poterit illud suscipere. Quid tum, cum nulla sit necessitas aliquando suscipiendi?

Atque ut esset necessitas, potest velle illud omittere, ut ostendat suam libertatem, tamen etsi maximè illud æstimet; contemptus autem formalis, de quo loquimur, est æstimatio minus justo. Quæ utique est ratio; quod possit omitri & Pœnitentiæ & Eucharistiæ, etiam necessaria, absque formali contemptu. Ut ergo omisso hujus Sacramenti sit formalis contemptus; debet procedere ex intentione despicienti illud, & ostendendi se illud pro nihilo æstimare.

Dices: Scotus 4. dist. 7. q. 2. ait: *Judicatur contemptus, si omnimodâ opportunitate oblata, non susciperetur Sacramentum Confirmationis: ergo etiam, secundum ipsum, judicaretur contemptus, si omnimodâ opportunitate, oblata non susciperetur Sacramentum Extreme Unctionis.*

Respondeo; loquitur Doctor de contemptu virtuali, id est, judicaretur maxima negligentia: vel si de contemptu formali; aliud est judicaretur contemptus, aliud verò, esset à parte rei contemptus, quod ultimum solum hic negatur.

Explicatur Scotus.

Quantum ad scandalum; sicut in omni alia materia est grave peccatum, quando ruina proximi est gravis, ita quoque in hac materia; ac proinde peccarem mortaliter, si adstantes ex mea non susceptione, inducerentur ad indignam æstimationem, seu contemptum hujus Sacramenti. Similiter, si foret periculum, quod adstantes temerè judicarent, me esse hæreticum, aut certè Sacramentum formaliter contemnerè. Et ecce secundus casus, in quo omisso hujus Sacramenti est mortalis.

154. Ratione scandali omisso hujus Sacramenti potest esse mortalis.

Tertius casus potest hic addi; quando infirmus est in peccato mortali, & non potest aliud Sacramentum suscipere; qui casus rarissimus est, ut bene notavit Suarius supra n. 7. quia, inquit, hoc Sacramentum non potest nisi à Sacerdote ministrari, vel igitur pœnitens ratione utitur & sentit, & sic confiteri poterit, cessabitque illa necessitas: vel omnino non sentit, & tunc non est capax talis obligationis, nec potest Sacramentum postulare, sed alii ex officio tenebuntur ministrare.

155. Quid si infirmus existens in malo statu non possit aliud Sacramentum suscipere? Suarez.

Rarissimè ergo potest fingi talis casus, nisi tunc fortasse, quando Sacerdos non vult Confessionem audire, vel est tam ignorans, ut nesciat Absolutionem proferre, sciat autem Unctionem ministrare; vel denique, si omnino non potest Confessionem audire, aut infirmus non audet confiteri illi sine gravissimo periculo vel scandali vel alterius detrimenti, quod ex Unctione non timet; quæ omnia excogitari potius, quàm moraliter accidere possunt.

Admisso verò illo casu, adhuc videtur valde incerta illa obligatio; quia vel infirmus contritus est, & moraliter ita judicat, & tunc videtur cessare obligatio, quia jam non est illi Sacramentum hoc necessarium, & aliunde non est per se præceptum: vel cognoscit infirmus se esse tantum attritum, & tunc non potest licitè suscipere hoc Sacramentum cum ea sola dispositione: ergo non sumendo non peccabit immediatè contrà hoc Sacramentum, seu illud omitendo; sed non habendo Contritionem, quam si habeat, jam cessat altera obligatio ut argumentabamur. Ita Suarez.

156. Probatur peccare mortaliter, tamen si existimaret se contritum.

Qui nihilominus ibidem admittit tali casu gravem obligationem, eò quod facile infirmus decipi possit, & in re ipsa non habere Contritionem charitate perfectam, & ob eam causam damnari; ideoque gravi periculo suæ damnationis videtur se exponere, omitendo hoc Sacramentum.

Quæ ratio, inquit, est factis apparentis quantum ad obligationem ex charitate propria, propter dampnum irreparabile, quod imminet, &

N n n 2 pro-

152. Quando hoc Sacramentum contemnitur.

153. Obiectio ex Scoto.

Vertical text in the left margin, partially cut off.

propter difficultatem & incertitudinem veræ Contritionis. Et mihi certè valde probabilis res est, quàmvis non ad eam certa, quin Aliis sit locus opinandi oppositum, dicendo, eum qui moraliter est certus de Contritione, non se exponere periculo, etiamsi alia media, quæ præcepta per se non sunt, omittat; maximè cum non sit certum, Sacramentum hoc facere ex attrito contritum. Sed ego majorem diligentiam censeo pro salute æterna adhibendam esse ex lege saltem charitatis. Hæc ille. Et ego cum illo.

Ex quo patet, quare in principio Conclusionis consultò dixerim: *Si satis aliunde propria saluti consuluerit.*

157.
Per se lo-
quendo non
est præcep-
tum affir-
mativum de
suscipiendo
hoc Sacra-
mento.

Cæterùm, quidquid sit de his obligationibus per accidens, quæ non sunt propriæ huic loco, docent communiter Theologi, nullum esse per se loquendo affirmativum præceptum de suscipiendi hoc Sacramentum, etiam in extremo vitæ discrimine, saltem graviter obligans.

Ratio in promptu est; quia non sunt multiplicandæ obligationes, præsertim graves, sine necessitate, id est, sine solido fundamento, vel ex natura ipsius Sacramenti, vel ex voluntate superaddita Christi, aut Ecclesiæ. Iam autem talis obligatio neque sequitur ex natura ipsius Sacramenti; utpote medii tantùm utilis & non necessarii ad salutem; neque ex voluntate superaddita Christi, aut Ecclesiæ; quia hæc non invenitur scripta, neque tradita, neque consuetudine firmata. Non scripta, quia Iacobus, inquit Suarez supra n. 2. promulgans hoc Sacramentum, nullum verbum appoluit vim præcipiendi habens, sed simpliciter dixit: *Infirmatus quis in vobis? Inducat Presbyteros &c.*

158.
Objectio

Sed contra; cur ly *Inducat*, minorem habeat vim præcipiendi, quàm ly *Constituatur*, in Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. in fine: *Quod si necessitate urgente Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quamprimum constituatur?* Nonne illud, quod ponitur in Regula Fratrum Minorum: *Quod Clerici faciant divinum Officium secundum ordinem S. R. Ecclesiæ, æquipollet præcepto?* Prorsus ita declaravit Clemens V. in Concil. Vienn. & refertur Clement. *Exivi de Paradiso* de verb. signif. Cur ergo ly *Inducat Presbyteros*, apud Iacobum Apost. non æquipollet præcepto?

159.
Wiggers
existimat
hoc Sacra-
mentum
esse præcep-
tum.
P. à Soto.

Reverà æquipollere existimat Wiggers hic q. 32. n. 9. ubi secutus Petrum à Soto lect. 2. de hoc Sacram. putat probabilis, hoc Sacramentum fidelibus esse à Christo præceptum. Et ita, inquit, sentire videtur Catechif. Rom. dum ait, gravissimè peccare eos, qui differunt Unctionem infirmi, donec incipiat carere sensibus; si enim gravissimè peccant, qui differunt, multò magis illi, qui non recipiunt, quando possunt; cujus peccati non videtur esse alia ratio, quàm præceptum de hoc Sacramento suscipiendi. Hæc ille.

Rejicitur

Sed hæc probatio minùs solida est pro gravi

obligatione inducenda; nam Cathedrales non differunt ministrando, sed Parochos, qui differunt ministrando, quando infirmus rationabiliter ministerium exigit, ut dicitur in secunda parte Conclusionis, ita etiam graviter possunt peccare differendo Unctionem infirmi, donec incipiat carere sensibus, quia infirmus habet jus, ut impugnetur tempestivè, quando adhuc potest seipsum disponere, ad uberiores Sacramenti gratiam percipiendam: ergo etiam graviter peccant illi, qui non recipiunt, quando possunt, neg. Conseq. nisi ostendatur aliunde præcepta suscipiendi, sicuti ostenditur præcepta administrandi.

Secundò argumentatur Wiggers dicens: Sacramenta, quæ pro omnibus sunt instituta à Christo Domino, sunt generalia quædam remedia, quibus unusquisque salutem suam curare, & promovere debet; unde non videtur dubitandum, quin Christus ea sic instituerit, ut voluerit etiam unumquemque tempore & loco iisdem uti.

Et in hunc sensum quoad Sacramentum Extremæ Unctionis, omnino videtur Concilium Colonienſe accepisse verba D. Iacobi, domiſe instituit Parochos: *Est autem Unctio impendenda cum expositione Unctionis & mandati Apostolici quod sic habet: Infirmatus quis in vobis? Inducat Presbyteros &c.* Et ipsum verbum, quod imperativi modum est, per se quoque favet, licet aliquando existendi loquendi modus sit exhortatorius tantum.

Concilium quoque Colonienſe in Decretis fidei, Decre. 10. ita habet: *Ne hic nisi mandandi infirmos ritus Christi præceptum, non tantum Sacramentum esse videretur, dicit Iacobus: Infirmatus quis in vobis? Inducat Presbyteros &c. et orat super eum, ungentes &c.* ubi hoc Concilium planè supponit, hunc inaugurandi ritum esse Christi præceptum. Ita Wiggers.

Sed imprimis miror, cum plura sint Concilia Colonienſia, nullum tamen in particulatim eum specificare. Interim priora verba repetit in Conc. Colonienſi celebrato Anno 1536. autoritate Hermannii Archiepiscopi tempore Pauli Papæ III. & Caroli V. Imperat.

Quomodo autem sint intelligenda (uti etiam verba posteriora, quæ non habentur in Conc. Colonienſi, sed Senonenſi) patet ex Concil. Trident. (quod rursum miror præfatum Auctorem non citasse, cum ferè eisdem verbis utatur) sess. 14. de hoc Sacram. c. 3. ibi: *Quæ nullâ ratione audiendi sunt, qui contra tam apertam & dilucidam Apostoli Iacobi sententiam dicunt, hanc Unctionem vel significationem esse humanam, vel ritum à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissionem gratiæ habentem.*

Ecce Trident. docet, Unctionem hanc esse mandatum Dei, quàm Conc. Colonienſe & Senonenſe vocant Christi præceptum & mandatum Apostolicum. Sed quomodo hoc, si non exat præceptum suscipiendi hanc Unctionem?

162. Respondeo; Conc. Trident. per mandatum intelligit hic institutionem Christi sive iustionem, ut extaret hoc Sacramentum in Ecclesia Dei, & à Pastoribus animarum administraretur petentibus; opponit quippe mandatum illud figmento humano & ritui, à Patribus accepto, & non à Deo vel Christo. Alioquin si intellexisset per mandatum, præceptum datum fidelibus suscipiendi Extremam Unctionem, curibidem & can. 3. solum damnat eos, qui dicunt Sacramentum hoc à fidelibus posse contemni, & non etiam eos, qui dicunt hoc Sacramentum à fidelibus non esse suscipiendum?

Quod probè intelligens Hermannus Archiepiscopus, cujus auctoritate, ut mox diximus, Concilium istud Colonienſe celebratum fuit, in suo Enchiridio tractans de hoc Sacramento §. 2. sic ait: *Ungebant (Apostoli) oleo multos aegrotos, non dubium quin ex Christi institutione ac mandato, non sua præsumptione. Absit enim ut vel in mentem nostram veniat, Sanctos Apostolos in tanta legatione præter Christi præscriptum quidpiam fecisse, qui non sua, sed tantum datâ potestate utebantur &c.*

Loquitur de Unctione Apostolorum, factâ Marc. 6. Et verò numquid inde bene inferitur: ergo erat fidelibus præceptum suscipere illam Unctionem? Evidens est quod non.

Sed videamus, quid dicat de nostra Unctione: *Veteres ergo, inquit, pio ac recto iudicio ex eo loco asserunt, Ecclesiam hoc Sacramentum ex ipsius Christi institutione accepisse, quamvis postea D. Iacobus Apostolus modum ac formam administrationis eiusdem clariùs expresserit, ac quod ipse à Christo acceperat, populo tradiderit, in hac verba: Infirmatur quis in vobis? &c. Quæ verba manifestè declarant, hanc Unctionem Sacramentum esse, quæ neque signo careat visibili, nec promissione gratiæ.*

Quod autem illa verba declarent, illud Sacramentum esse præceptum fidelibus, nec ibi, nec alibi dicit Hermannus; sed ibidem §. 6. circa finem sic lego: *Neque tamen dicimus hoc Sacramentum absolute & omnino ad salutem necessarium, modo ne contemnatur, sed magis esse ad fulcimentum pietatis; proindeq; prius votis ab aegrotis, priusquam hinc excedat, expetendum.*

164. Et quomodo hoc Sacramentum non est ad salutem necessarium, saltem necessitate præcepti, si à Christo est præceptum? Cùm enim sit res gravis, ut patet, si præceptum est, utique sub gravi obligatione, nisi aliud expressè Christus declaraverit. Cur ergo Ecclesia non permitteret susceptionem ejus tempore interdicti, sicuti permittit susceptionem Eucharistiæ in articulo mortis? Et tamen istam prohibet, ut alibi diximus. Censet ergo, eam non esse præceptam à Christo vel Ecclesia, sicuti est præcepta sumptio Eucharistiæ.

Hinc Concil. Colonienſe, celebratum Anno 1549. sub Adolpho Archiepiscopo, agens de hoc Sacramento, inquit: *Relatum nobis in*

Concilio est, *impios quosdam homines infirmitatis sue tempore Unctionem sacram respuisse ac contempserunt: quamobrem statimus, ut si quis Sacramentum illud nobis ab Apostolo Iacobo tantopere commendatum, contempserit, Ecclesiastica careat sepultura.*

Non ait: *Ab Apostolo Iacobo præceptum, sed, commendatum.* Ergo non agnoscit in verbis illis Iac. *Infirmatur quis &c.* præceptum vel saltem humanum. Itaque propter Concilia allegata à Wiggers, non est recedendum à communi sententia.

Neque propter rationem, nisi & ipse velit recedere à sua & communi sententia, quæ docet, Sacramentum Confirmationis non esse in præcepto; nam & hoc ipsum institutum est pro omnibus à Christo Domino tamquam generale quoddam medium, quo unusquisque salutem suam curare & promovere potest; vel ergo hæc ratio non probat sufficienter, Sacramentum Extremæ Unctionis esse à Christo fidelibus præceptum, vel etiam probat Confirmationem esse à Christo fidelibus præceptam, quod tamen Wiggers q. 72. n. 34. cum communi sententia negat.

Et bene probat, quia tale præceptum, neque reperitur in Scripturis, neque colligi potest ex Traditione Ecclesiæ, aut ejus Constitutionibus; nec ratio Sacramenti sive in genere, sive hujus in particulari importat necessitatem.

Quæ etiam est probatio nostræ Conclusionis, cujus probationis primam partem jam elucidavimus; non quod verba Iacobi non possent absolute significare præceptum, hoc enim fallum puto; sed quia Ecclesia videtur ea solum intelligere de consilio, secluso contemptu, ut patet ex Trident. supra, quod solum damnat contemptum. Itaque Apostolus ibi non præcipit, sed solum promulgat Sacramentum, à Christo ad nostram salutem institutum, monens omnes, ut tam salutare remedium suscipiant.

Cùm autem Trident. non possit contrariari Traditioni Ecclesiæ, aut ejus Constitutionibus, sequitur, quod neque ex Traditione Ecclesiæ, neque ex ejus Constitutionibus sufficienter colligatur præceptum suscipiendi hoc Sacramentum; cur enim Concilium illam Traditionem tacuisset? Cur non potius renovasset Constitutionem Ecclesiæ?

Denique, sicut non potest dici, quod, posita institutione Sacramenti Confirmationis, ex ipsa natura rei resultet obligatio in Christianis, ad utendum illo; sic etiam dici non potest, quod, posita institutione Extremæ Unctionis, resultet obligatio in Christianis, ad utendum illâ.

Nam imprimis, inquit Wiggers supra, dubitandum non est, quin Christus potuerit instituire aliquod Sacramentum, quod conduceret ad hominis perfectionem; cujus tamen usus non esset in præcepto, sed tantum in

Non 3 con-

165. Respondeo: tur ad rationem Wiggers.

166. Probatio: Conclusio: nis.

167. Christus potuit instituire aliquod Sacramentum libere.

163. Quid sentit Conc. Colonienſe de obligatione hujus Sacramenti.

Conc. Colon.

consilio, sicut alia multa bona opera tantum sunt consilii ergo non immediate ex institutione Sacramenti oritur præceptum.

Deinde, fructus hujus Sacramenti potest etiam aliis mediis comparari, sive spectemus augmentum gratiæ, sive actualia auxilia, scilicet per meritum orationis & aliorum bonorum operum, quamvis non cum illa facilitate & certitudine. Hæc ille de Sacramento Confirmationis. Quæ, ut vides, applicari possunt Sacramento Extremæ Unctionis.

168. Non videtur esse similis ratio Ext. Unct. & Confirmationis.

Planè, inquit; sed attende, quod sequitur apud præfatum Auctorem: Huc, inquit, accedit praxis Ecclesiæ, quæ nequidem in articulo mortis consuetum est administrare Sacramentum Confirmationis iis, qui confirmati non sunt, etiamsi alioquin adsit copia Episcopi, quod necessariò videretur faciendum esse, si Sacramentum hoc esset sub præcepto.

Numquid & similis praxis impræsentiarum? Homines communiter existimant se malè agere (inquit idem Auctor hic n. 9.) si, quando prævidetur mortis periculum, non curent se, vel suos hoc Sacramento muniri, quod non ita apprehendunt, si aliqua alia salutaria per se, si alioquin non sint in præcepto, prætermittant.

Respondeo; quantum ad praxim, non conferendi Confirmationem in articulo mortis, etiamsi adsit copia Episcopi, credo quòd difficulter possit probari, eò quòd rarissimè hæc circumstantiæ concurrant, putà quòd constet infirmum non fuisse confirmatum, & quòd adsit copia Episcopi. Interim censeo, quòd in illis circumstantiis minùs homines forent solliciti pro suscipienda Confirmatione, quàm suscipienda Extremâ Unctione.

169. Quare homines in extremis magis sint solliciti de Ext. Unct. quàm Confirmatione.

Et ratio est; quia licet Confirmatio æquale conferat augmentum gratiæ, & fortè majus, maxima tamen est differentia inter effectus speciales unius & alterius Sacramenti; nam specialis effectus Confirmationis, est robor ad Christi nomen aucterè confitendum, quod in articulo mortis non est necessarium, nisi fortè aliquis tunc cogeretur à Tyranno fidem negare, & indubiè tunc tam sollicitus esse deberet; immo fortè magis pro Confirmatione, quàm pro Extrema Unctione.

Cæterò cum Extrema Unctio specialiter instituta sit pro illo articulo, & conferat speciales gratias utilissimas ad vincendas internas tentationes diaboli, pro tunc maximè ingruentes & periculosissimas, cum, inquam, sit instituta ad conferendam sanitatem mentis & corporis, jam tunc maximè necessariam infirmo, quid mirum si, per se loquendo, homines in illo articulo magis sint solliciti de hoc Sacramento quàm de Sacramento Confirmationis?

Et ideo homines communiter existimant se malè agere, si non curent se, vel suos muniri hoc Sacramento, non quòd existiment se peccare graviter, contra rigorosum præceptum

Christi vel Ecclesiæ suscipiendi hoc Sacramentum; sed quia videtur quædam prodigalitas spiritualis, & per consequens peccatum veniale contra propriam charitatem, sine cogente causa perdere tantum spirituales fructus, & in illo momento, à quo æternitas pendet, nolle adire securissimam salutis viam, præsertim in re, quæ sine difficultate aliqua fieri potest. Itaque consuetudo fidelium, suscipiendi hoc Sacramentum, non probat efficaciter speciale aliquod præceptum graviter obligans, quia tali animo non est introducta.

Atque ut esset hoc Sacramentum in præcepto, non tamen idcirco (ut notat Wiggers supra n. 11.) quælibet negligentia in ejus susceptione esset damnabilis; qui enim medicrem suæ salutis curam habent, videntur rarissimè judicandi hæc in re mortaliter negligentes; occurrunt enim multa, quæ possunt excusare; saltem à peccato mortali, ut imprimis quòd ignorent necessitatem suscipiendi hujus Sacramenti; aut si docti sint, quia contrarium sentiunt inter diversitatem sententiarum, secundò; quòd opinione sapientis fallantur, dum existimant se evafuros vim morbi, vel se in periculo mortis non verari; unde de hoc Sacramento minùs sunt solliciti. Tertio; quòd molestiâ & gravitate morbi obruti, non ita sint memores hujus Sacramenti suscipiendi; unde non minùs circa hoc præceptum, quàm circa alia contingit venialiter per negligentiam peccari; alioquin scribit Ruardus art. 11. vix à peccato mortali posse excusari, qui ex magna negligentia suscipere prætermittunt. Hæc Wiggers.

Sed Ruardus in lib. quo ego utor, art. 11. non tractat de hoc Sacramento: & art. 12. quod inscribitur de Confirmatione & Extrema Unctione, ad propositum nostrum ita ait: Sacramenta hæc contemnere, æstimando quasi Sacramenta non essent, nec ad salutem utilis, nisi nihili pendere, ut faciunt nunc heretici, mortale peccatum est, pertinens ad irreligiositatem, sicut contemnere consilia Evangelica, æstimando ea esse inutilia. . . Ex prædicto igitur contemptu hæc Sacramenta omittere, est mortale peccatum, in quantum à contemptu imperatur.

Est autem contemptus Sacramentorum, nolle eis subjici, tamquam remediis à Chrillo relictis: quod si ex infidelitate contingit (aliquid tamen peccatum est, ab infidelitate specie distinctum, & sine infidelitate à plene credentibus contingere potest) est tamen quidam contemptus rei sacræ, secundum quem non pro dignitate æstimatur, quem non continuo oportet esse mortale peccatum, & proinde nec contemtere hæc Sacramenta ex hujusmodi contemptu. Nam ut B. Thom. dicit 3. part. q. 65. a. 4. ad 3. Non est contemptus Sacramenti ex hoc, quòd aliquis non curat ipsum Sacramentum suscipere, quòd non est de salutis necessitate. Alioquin, inquit, emat, qui

Sect. 3. De eius Ministro & Subiecto. Concl. 8. 471

qui non accipiunt Ordinem, & qui non contrahunt Matrimonium, contemnerent huiusmodi Sacramenta. Quia autem verba Iacobi invitantis sunt & consulentis: *Inducat*, inquit, *Presbyteros Ecclesie*, non est divinum præceptum de suscipienda Extrema Unctione: nec etiam Ecclesia legitur hoc statuisset.

Quæ per hoc confirmantur; quod tempore interdicti utrumque prohibetur ministrari, ut patet ex cap. *Quod in te*, de Pœnit. & remiss. Et cap. *Permittimus*, de Sent. excommunic. Item cap. *Non est*, de Sponsal. & Matrim. Rursus cap. *Alma mater*, de Sent. excom. lib. 6. quod fieri non posset, si essent Sacramenta necessitatis.

Quantum autem obligationis obtinuit apud Christianos consuetudo, incertum est, videtur tamen apud nos obligare, cum reprehensibilis passim iudicetur, & male facere, qui habitâ opportunitate non cupit à Sacerdote tempore periculosa infirmitatis inungi. Sed hæc ad articulum non pertinent, qui loquitur de necessitate, quam inducit effectus vel præceptum divinum. Hæc Ruardus.

Et multis interjectis sic concludit: Maximo igitur beneficio se privant, qui ob errorem vel negligentiam istud Sacramentum non suscipiunt. Et mirandum est, quod Ecclesia innocentes tempore interdicti tam salutari privat remedio, ob aliorum dumtaxat peccata. Sed cessabit admiratio, si attendatur, quod commoda & incommoda ob societatem communem, tam bonis, quam malis, debeant esse communia. Ita præfatus Auctor.

Quod autem vix à mortali possint excusari, qui ex magna negligentia suscipere prætermittunt, non lego in illo articulo, nisi per magnam negligentiam intelligas contemptum.

De qua negligentia intelligi potest & debet Doctor Seraphicus 4. dist. 23. ubi in expositione textus hæc verba Magistri: *Et si ex contemptu vel negligentia Sacramentum hoc prætermittitur, periculosum est & damnabile*, sic interpretatur: Dicendum, quod, *Vel, non tenetur disjunctivè; sed magis intelligitur copulativè. Unde non intelligitur hoc de qualibet negligentia; sed solum de negligentia, quæ generat contemptum, sive quæ habet contemptum annexum.*

Quæ verba sic perperam interpretatur Suarez disp. 44. sect. 1. n. 3. Bonaventura, inquit, in expositione textus illam particulam, *Vel*, pro copulativa, *Et*, exponit esse positam; quia nimirum singula membra sufficiunt ad tale peccatum. Unde subdit, ita esse iudicandum de hoc Sacramento, sicut iudicatur de Sacramento Altaris: ergo vel negat esse præceptum de Sacramento Altaris, quod credendum non est, vel affirmat esse de hoc Sacramento. Hæc ille.

Sed contra; si D. Bonaventura existimabat singula membra sufficere ad tale peccatum, cur illam particulam, *Vel*, pro copulativa, *Et*, exponit? Etenim particula, *Vel*, disjunctivè sumpta,

multò clariùs significat singula membra, seu potiùs solum negligentiam sufficere ad tale peccatum; & quia hoc displicebat Doctori Seraphico, ideo exponit *ly Vel*, copulativè, ut patet manifestè ex verbis relatis.

Quod autem subdit: *Ita iudicandum est de hoc Sacramento; sicut iudicatur de Sacramento Altaris*, intelligendum est quando aliunde Sacramentum Altaris nec à Deo, nec ab Ecclesia est præceptum; vel sic, quando non est de necessitate salutis necessitate, inquam, nec medii nec præcepti, sicut in multis casibus non est; tunc enim non est peccatum mortale omisso Eucharistia ex qualibet negligentia, sed solum ex negligentia, quæ generat contemptum, sive quæ habet contemptum annexum.

Supponit ergo Bonavent. Sacramentum Extremæ Unctionis non esse de necessitate salutis, & ideo sic arguit contra Magist. *Videtur male dicere; quia negligentia in his, quæ non sunt de necessitate salutis, non generat periculum, nec facit hominem dignum damnatione.* Ergo quando inferius comparat Extremam Unctionem Eucharistia, loquitur de Eucharistia pro illo casu, in quo non est de necessitate salutis.

Ut sit de mente Doctoris Seraphici, Conclusio nostra est communis, nec hæcenus videri rationem vel auctoritatem, propter quam oportet ab ea recedere, vel cui debeat ulterius satisfieri, & ideo absolvendus foret moribundus, qui nollet hoc Sacramentum recipere; secluso contemptu & scandalo; quia si non tenetur sub mortali recipere, cur ei nolenti illud recipere negabitur Absolutio; perinde ac si peccaret mortaliter?

Illud tamen negari non potest, quod cum hoc Sacramentum nullam in sui susceptione difficultatem habeat, nullum annexum distinctum onus, difficillimum sit, infirmum sibi præsentem & monitum de hoc Sacramento, qui tamen illud recipere nollet, non peccare; eo enim ipso illud contemnere videretur, & sanè præsentibus esset maxima occasio scandali.

Unde de S. Antonio Paduano ita legitur in eius vita cap. 24. *Cernentes igitur Fratres, qui aderant, felicem exitum adesse è proximo, sacram Unctionem ei impendere voluerunt. Ut autem vidit sanctus vir fratrem ex more sacri Oleum adportantem, intuens in eum ait illi: Hanc Unctionem ego habeo intrà me: etsi autem necesse non est, ut hanc mihi extrinsecus adhibeas, at placet tamen & utilis est. Suscepit igitur sacram Unctionem &c. non quia præcepta erat, alioquin necesse fuisset, eam sibi extrinsecus adhibere, sed ne adstantes scandalizaret, & ne videretur Sacramentum tam utile contemnere.*

Sed numquid, quia infirmus non obligatur graviter, per se loquendo, suscipere illud Sacramentum; ideo etiam Parochus non obligatur graviter, per se loquendo, illud petenti administrare? Negat secunda pars Conclusionis, quæ

172. Tempore interdicti prohibetur Ext. Unct.

Quantum hic obliget consuetudo.

173. Sententia Doct. Seraph. de hac questione.

Interpretatio Suarez.

174. Rejicitur.

175. Supponit D. Bonav. Ext. Unct. non esse de necessitate salutis.

176. Videtur peccare qui absque ulla causa non vult suscipere hoc Sacramentum.

Exemplum S. Antonii Paduani.

177. Probatur 4. pars Concl.

quæ etiam communis est. Quæris rationem? Quia Parochus ex officio, adedque ex iustitia tenetur suas oves pascere; ergo tenetur eis ministrare ordinaria remedia, quæ Christus pro omnibus fidelibus reliquit, & quæ sunt in ordinario usu Ecclesiæ, quando opportuno tempore & secundum rectam rationem petuntur; unum autem ex his est Extrema Unctio: ergo &c.

Eandem porrò obligationem habent Episcopi in defectum Parochorum; quippe & isti Pastores sunt animarum, & ex iustitia etiam, per se vel per alium tenentur curam earum habere: ergo si Parochus & alii deficiant, ipsi per se tenentur ovis providere remedia ordinaria salutis. Idemque sit iudicium de Prælati Regularem.

Quantum ad alios, qui non habent curam animarum, perspicue manifestum est non habere eos nisi obligationem charitatis, quando sine magna difficultate vel incommodo possunt proximo indigenti, tali remedio succurrere; quàmvis enim non sit absolute necessarium, nisi in rarissimo casu; tamen valde utile est, ut jam non semel diximus; quidni ergo, qui à Deo accepit potestatem illud ministrandi, teneatur suam potestatem exercere ex charitate proximi, qui illud Sacramentum sibi ipsi non potest ministrare? Ita planè sentiendum est, & communiter sentiunt DD.

178. Disputatur autem, an cum periculo propriæ vitæ ad hoc teneantur, v. g. tempore pestis. Et quidem in casu rarissimo, quo infirmus esset in statu peccati mortalis, & alio medio non posset justificari, videri posset affirmativè respondendum; sicuti si non posset alio medio justificari, quàm Baptismo aut Absolutione sacramentali. Equidem cum non sit adhuc certum, inquit Arriaga hęc disp. 54. n. 9. quòd hoc Sacramentum possit conferre primam gratiam, videtur valde durum obligare Sacerdotem non Parochum, ad exponendam vitam suam, cum tam dubia spe utilitatis infirmi.

Arriaga.

Respondetur; spem utilitatis infirmi non esse tam dubiam, cum etiam illi, qui negant effectum primæ gratiæ aliis Sacramentis vivorum, huic tamen concedant, eò quòd Iacobus dicat: *Et si in peccatis sit, remittentur ei.* Probabilissima ergo est hæc spes, ut patet ex dictis disp. 1. sect. 5. conclus. 5. ut proinde jure merito debeat quilibet ex charitate vitam suam temporalem pro ea exponere.

179. Atque ut Sacerdos simplex non deberet; saltem Parochus debet, qui multò magis obligatur suis subditis, à quibus etiam accipit stipendium. Quin immo non desunt, qui putant Parochum debere administrare hoc Sacramentum cum periculo vitæ, etiam in gravi tantum necessitate; dum quidem sine illo justificatio absolute possibilis est, sed non absque maxima difficultate, aut magna incertitudine; v. g. po-

Episcopi in defectum Parochorum tenentur ex iustitia ministrare hoc Sacramentum.

Alii solum ex charitate,

178. An cum periculo propriæ vitæ ad hoc teneantur.

179. Saltem Parochus ad hoc videtur obligari.

test infirmum, qui tantum Catholicè vixit, probabiliter absolvere à peccatis sine periculo contagionis, non potest inungere, nisi cum periculo, quidni equidem teneatur inungere, si constet eum esse in statu peccati mortalis, & habere solam Attritionem? Sic enim multò certius justificabitur, quàm per solam Absolutionem.

Plus dico; Aliqui apud Suarez supra sect. 3. n. 6. docent, Parochum teneri administrare Sacramentum Extremæ Unctionis suis subditis, cum peste infectis, cum periculo contagii, sicut tenetur administrare Sacramentum Confessionis & Eucharistiæ. Fundamentum esse potest, quia Parochus non solum ex charitate, sed etiam ex iustitia tenetur omnia hæc Sacramenta subditis ministrare: ergo &c.

Probatur Conseq. I. quia ad aliquid amplius tenetur Parochus in eo casu, quàm alius, qui non est Parochus. Secundò; quia propterea parotum annum alitur, & stipendium accipit, ut temporibus maximè necessariis, & quando ab aliis oves deseruntur, ipse subveniat, & leponat alicui periculo propter illas. Hæc enim justa conditio tacite videtur inclusa in pacto inter Parochum & subditos. Tertio; quia alio tempore pestis totus populus esset destitutus ministris, qui ex obligatione teneantur hoc Sacramentum ministrare, quòd absurdum videtur, & contra bonum commune. Quarto; quia Dux vel miles in temporali militia sæpè obligatur exponere vitam suam corporalem majoribus periculis propter necessitatem, etiam si non sit extrema, sed ordinaria pertinente ad munus suum, ut est vigilare aut servare infidias debito loco & tempore.

Cur ergo non tenebitur etiam Parochus, ut suum munus exerceat circa subditum eo tempore, quo spiritualis pugna maximè erga illum exercetur, se exponere periculo vitæ corporalis, ministrando ei Sacramentum Unctionis, quòd opportunissimum est ad vincendas illius temporis tentationes, & ad disponendum animam perfecte ad beatitudinis consecutionem? Et in hanc sententiam ego, inquit Suarez supra, sed aliquando valde propensus, nunc autem illam esse moderandam censeo.

Et quomodo putas eam moderatur? Affertur (inquit n. 20.) Parochos seu Pastores proprias animarum teneri ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis in tempore pestis, si id facere possint sine morali periculo vitæ, & ad hoc periculum vitandum tenentur adhibere convenientia remedia prudentium medicorum arbitrio, ut sine illo possint huic operi vacare: tamen non tenentur ministrare hoc Sacramentum cum morali periculo vitæ corporalis.

Probatur hæc moderatio: Quia hoc Sacramentum neque est medium necessarium ad salutem, neque ex divino precepto; & præterea supponit jam per se loquendo duo alia Sacramenta, quibus sufficienter subvenitur necessitati

tati subditi, & ideo si periculum revera ita imminet, ut hic & nunc vitari non possit, non sunt obligandi Pastores hoc Sacramentum ministrare.

Nihilominus tamen, quia hoc etiam Sacramentum est magnæ utilitatis, & per se spectat ad ministerium & obligationem Parochorum, tenentur prævenire periculum, si commodè possint, & tentare remedia convenientia, ut illud sine periculo probabili ministrarent. Partim anticipando collationem hujus Sacramenti statim in principio talis ægritudinis, priusquam multum inficere possit: quia cum hæc ægritudo sit per se lethalis, & aliàs sit adeò noxia & contagiosa, non oportet aliquem terminum ejus expectare, ut hoc Sacramentum detur, sed statim à principio dari potest. Partim procurando, ut in loco puro & libero æger constituatur sine vestibus quoad fieri possit. Partim utendo virgulâ aliquâ argenteâ oblongiori ad ungendum è distantiori loco. Partim adhibendo ea, quæ purè essentialia sunt, & brevissimâ morâ quoad fieri possit. Denique sumendo alia antidota ac præservativa, quæ ad hoc conferre possunt. Nam si his omnibus adhibitis remediis, iudicio peritorum Medicorum non sit morale periculum contagii, non sunt excusandi Parochi ab hoc mittere, etiamsi fortasse sit aliquid dubium, quod sæpius nascitur potius ex nimio timore, quàm teipsâ. Atque hoc observatum est in usu inter viros prudentes ac timoratos. Ita Suarez supra.

ret, qui verò cum causa, nullatenus. Hæc ille. Etc. 5. n. 39. ad eandem quæstionem Respondet, esse clarum, posse portari Extremam Unctionem sine lumine, & cæteris necessariis, quando est periculum in mora; quia, inquit, etiam in Cœna Domini accipitur à Cathedralibus & defertur sine lumine & superpelliceo per totas Dioceses.

Ad primam quæstionem Respondet idem Auctor supra n. 9. Si Curatus quando de nocte timet se vocandum pro infirmo periculoso, vesperare ferat oleum Extremæ Unctionis in cubiculo, ut vocatus expeditius vadat, non bene agit: sufficit, relinquat in Ecclesia in loco solito, & Curatus inde ea sumat.

Et subjungit n. 13. Sicut nec bene agit, si de nocte reversus ab Unctione infirmi, ut se citius expediat, oleum non referat ad solitum locum, sed retineat domi usque mane. Nullum tamen credo peccatum mortale citra scandalum vel periculum alicujus irreverentiæ, & in his observet Constitutiones sui Episcopi. Hæc ille.

Sed audiamus Arriagam de eadem quæstione. Hæc difficultas meo iudicio non est magna; non enim possumus prudenter dicere ex sola benedictione Episcopali tantam accrescere excellentiam illi oleo, ut si per mediam noctem non fervetur in loco sacro, eo ipso sit quis mortaliter peccaturus; cum vix in ipso Venerabili Sacramento videatur id sufficere ad mortale: si enim ferretur ad infirmum etiam duabus tribusve horis antequam posset ei dari, & ibi in mensa cum candelis servaretur, non videtur indecentia ad mortale, nec ad veniale sufficiens; in oleo autem, quod à Venerabili Sacramento infinitè distat, profectò id multò minus erit peccatum.

Rituale quidem præcipit illud servari in loco decenti & ornato; id autem intelligitur de loco constanti, ne fortè effundatur aut alia in ipsum fiat irreverentia. At quòd eo modo deportetur à Sacerdote in domum, & ibi in loco aliquo decenti fervetur de nocte ob causam supra positam, meo iudicio, neque veniale quidem est.

Immo quia sæculares vocant sæpè, quando jam infirmus est planè in extremis; & si de nocte Parochus primò deberet pro Oleo sancto ire ad Ecclesiam, dum se induit, dum it, &c. posset infirmus mori, fortasse esset expediens modo dicto illud apud se habere, quando ipsi constaret de aliquo infirmo gravissimè periclitante, pro quo putaret se eà nocte vocandum. Ita hic Auctor.

Et confirmat suo iudicio evidentissimè: nam hoc sacrum Oleum portari solet per nuntios etiam simplices die Iovis sancto, dum post benedictionem illius simul cum Chrismate per Parochias Episcopatus distribuitur, ut die Sabbati sancti consecrari possit fons Baptismatis;

lemnitibus Possivinat. Barboza.

184. An peccet deferens oleum sacrum domi suæ.

Arriaga.

185. Quomodo intelligendum Rituale, quod præcipit illud servari in loco decenti.

182. Hæc sententia sic mordera placet Arriaga.

183. An peccet Curatus deferens Extremam Unct. sine lumine aut ceteris so-

eo autem tempore jam in hoc sacro Oleo est tota quanta ratio, cur debeat reverenter tractari.

Neque ex eo, quod infirmus jam jam sit eo urgendus, debetur illi Oleo major reverentia: ergo si ab eis nuntiis (quia tunc est aliqua necessitas) licite sine ullo vel veniali peccato portatur sine solemnitate, cur quæso quod à Parocho (qui tamen jam est decentior persona, quàm bajulus) portetur secretò ad domum suam, decenter tamen & ob eam necessitatem, estò sine ulla solemnitate, dicere probabiliter possumus, eum committere in eum liquorem irreverentiam, ad venialiter peccandum sufficientem? Taceo autem, ut peccet mortaliter. Hucusque Arriaga.

Cui consentio, quia video quod sic à timoratis practicetur, scientibus nec contradicentibus, immo consentientibus Superioribus.

An autem eadem sit ratio Parochi, qui peractà Unctione, ut citius se expediat, oleum non refert ad solitum locum, sed retinet domi usque mane, pendet ab eo, quod illa expeditio sit, vel non sit iusta causa, quod relinquo prudenti judicio Parochi, qui melius potest scire, quæ & qualis sit expeditio, propter quam accelerandam, Oleum sacrum retinet domi usque mane. Et quoniam aliæ difficultates non succurrunt, hic erit limes presentis Disputationis.

